

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közigazgatási s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Debreczen, junius 16.

Egy hét múlva megkezdődnek a képviselő-választások a Lajtán tul. A választási pártmozgalom tetőpontjára hágozott. A program-beszédek özönében a szegény választók alig tudják tájékozni magukat. Néhol ugyan mint Tyrolban, Salzburgban, Dalmatiában meglehetősen csöndesen folynak a választás előtti napok, de e tartományok szerepe az osztrák pártéletben különben is csak passzív; ellenben ott, hol a választások sajátképp döntő irányt adnak az új parlamentnek, Alsó-Ausztriában, Stájer-, Morva- és Csehországban soha sem volt talán még oly heves a küzdelem mint ezáltal.

Nevezetes a jelöltek óriási száma, főképp Alsó-Ausztriában és Csehországban. Van kerület, hol tizenöt képviselő-jelölt is verseng a mandátumért. Képzeltető, hogy milyen licitációt tartanak, mennyire igyekeznek egyik a másikat fölmúlteni hazafias frázisokban és olesó igéretekben!

Egyébként mindez az osztrák nép belső ügye, minket ez a hajszá csak annyiban érdekel, hogy a köztünk létező államjogi kapcsolatnál fogva reánk nézve nem lehet közömbös, mely elemek kerekednek fölül az osztrák parlamentben. Mi nem óhajunk beavatkozni az osztrákok belügyeibe; de nagyon természetes, hogy nem örülhetünk annak, ha az állam, melylyel oly szoros szövetségben állunk, ziláltabbá válik, a helyett hogy megszilárdulna. Minden szövetségnek természetében fekszik, hogy már jól fölfogott önzésből is javát kell kívánni a szövetséges társnak; hát még oly szoros benső kapcsolat mellett, mint a miénk Ausztriával?

Örvendetes tehát nem lehet semmi-kép reánk nézve, hogy az osztrák pártok mitsém tanultak a multból s folytatni akarják azt a nyomorúságos huzavonát, mely az imént fölszólított parlament működésére oly békésül hatott s mely végre az egész osztrák alkotmányosságát nevétség tárgyává s lehetetlenségé teszi. Az apró pártocskák apró emberei továbbra is meg akarják tartani külön álláspontjukat s minthogy nagy a valószínűség, hogy komaság sőgorság utján ismét bejuttanak a parlamentba, valószínű, hogy a régi komédia is újra fog kezdődni s a majoritási ismét csak esetről esetre alakul különböző töredékek ideiglenes együttállása alá.

Még kevésbé tartjuk örvendetesnek, hogy ép ama párttöredékek, melyek a legliberalisabbnak hirdetik magukat Ausztriában, a dualizmus alapjait kezdik bolygatni s újra fölveszik a Schmerling egyligyi és makacs ábrándképét, melyről azt hittük, hogy a 67-iki kiegyezés örökre eltemette. Közös parlamentet emlegetnek megint s neki bódult szónokaik a gráci pártgyűlésen még affélettől sem riadtak vissza, hogy

a Magyarországon lakó nemzetiségeket büjtögassák.

Dejzen atyafiak, nem szoktunk mi itt Magyarországon megjedni. Az a 67-iki egyesség, ha minket köt, köti ám önöket is. Magyarország azzal a szerződéssel a szétbomlás szélére álló osztrák birodalmat mentette meg, de bizony nem azért, hogy az osztrák atyafiak, mikor aztan egy kissé összeszedődtek, azzal álljanak előnkbe, hogy már most csináljunk a delegatiónál central parlamentet, másképp jaj nekem magyar!

Es ez az a gyönyörtéség párt, a melyiket a mi magyar ellenzékünk érg magasztalt az Andrássy elleni harcz alkalmával. Ez az a párt, a melyikkel Apponyi, Simonyi Ernő kezelt fogott. Teljék beune kedvük.

Gróf Andrássy Gyula pár nap óta egyben fekvő beteg. Gyöngye tüdő- és mellhártya-lobot kapott; de a baj nem veszélyes és néhány nap alatt elmúlik. Láza nincs, ellenben álma és étvágya jó. Ő felségék napoként tudakozódnak a külügyminiszter állapota felől. Ennyi igaz abból a sok cifra hírből, a mit az ellenzéki lapok újságolnak; a többi, hogy: Andrássy nagy beteg, hogy leakar köszönni, illetleg leköszöntetik s már utódja is ki van szemelve Haymerle báróban, ki most római követ, — mind kohlomány.

A „N. Wien. Tagblattnak,” mely oly bőven ereszt világra a hazugságokat, megint van egy új érdekes híre:

Az albán liga főnökei Novi-Bazárból, Ipekéből, Novi-Várokból és Diakovából gyűlést tartottak Prizrendben, melyen elhatározták, hogy a legerélyesebben szembe fognak szállni a betörő osztrák-magyar csapatokkal; a fenyegetett pontokra azonban 15,000 jól felfegyverzett embert vezényelnek, alsó Albánia törzsei 6000 embert állítanak, teljesen felszerelve. A kosovói villajet lakokra, vallási és nemzeti különbség nélkül fejenként 10 ezüst piaszt adó vetették ki. A prizrendi központi bizottság Novi-Bazárba helyezi azt székhelyét és permanensnek nyilatkoztatja ki magát.

A késedelmi kamatok tárgyában, mint tudva van, a törvényhozás azt az üdös rendelkezést hozta, hogy a meg nem fizetett adóért ezentul mindig csak a 6% késedelmi kamat lesz fizetendő, pótlékok nélkül. A pénzügyminiszter most e törvényhozási intézkedés értelmében rendeletet intézett a pénzügyi igazgatóságokhoz, tudatva velök, hogy az említett törvény e hó 29-én hatályba lép s hogy az adóhivatalok azonnal alkalmazkodjanak.

A közjegyzői intézmény tervezett reformjára vonatkozólag irják, hogy az egyidőre levételt a napirendről, mivel összejűg a telekkönyvi kénszerrel, mely ismét a közjegyzők s a telekkönyvi hatóságok számának szaporításával van összekötöttesben. — E tárgyra még visszatérünk.

Országgyűlés.

A képviselőház szombaton tartotta legutolsó ülését a nyári nagy szünet előtt. Hat miniszter volt jelen, a képviselői padok nagy része üresen állt, ellenben a karzatok jól megteltek.

Tisza Kálmán az ujjában elfogadott s azóta szentesített törvénycíkket benyújtá kihirdetés végett. Ez megőrtönnék, Madarász

József felszólalt, hogy fölteszi a képviselőkről, kiket a szegedi királyi biztos tanácsába neveztek ki, hogy tekintettel az összeférhetlenségi törvényre utólag kikérk a ház engedelmét új állásuk elfoglalására. Szilágy József elnök megjegyezte, hogy az illető képviselők e tekintetben bizonyosan ismerni fogják kötelességüket.

Orbán Balázs azt kérdezte, hogy mért nem intézkédtek el a gr. Forgách Antal mentelmi ügyét, kit a balassa gyarmati törvényszék bírói zártörés stb. miatt kiadtni kért? Az elnök azt felelte: he kell várni, míg a mentelmi bizottság ez ügyben jelentést tesz a jövő ülészak elején.

Hell Ignác is felszólalt, hogy a kormány nem intézkedett, noha ígérte, az alapok és alapítványok kezelése tárgyában ő általa beadott határozati javaslat fölött; továbbá felhívta a kormányt, hogy ha már a novi-bazári megszállásnak meg kell történnie, legalább a pénzadózat csekély, vértörtés pedig épen ne legyen.

Tisza Kálmán mindezt azt mondta, hogy ha a felszólaló képviselők eredményt kívántak volna elérni, előbb kellett volna felszólalni, nem pedig most, midőn tárgyalásba nem eszkezhettek a ház. Most, a ház nem határozhatván, ő tartózkodni kénytelen minden választástól. Benyújtá egyszermind király ő felsége leiratát felolvasás végett. Ebben ő felsége az országgyűlés első ülészakát berekeszti, a másodikikat pedig október 2-ikáig hiya össze. Madarász József szeptember közepére óhajtatja volna összehívni az országgyűlést. E felszólalást Tisza Kálmán „magánbeszéd”-nek nevezvén, ez ellen Szilágyi Dezső felszólalt.

Végül Szilágyi elnök az ülészakra viszszakentő beszédet tartott, köszönetet nyilvánított a képviselőknek a tapasztalt támogatásért s óhajta, hogy a szüneti után újult erővel jöjjenek össze munkálni a haza és királyi dicsőségére. Tizenkét óra után tíz perczkor oszlottak szét.

A főrendiházban is volt ülés, a szentesített törvények kihirdetése végett s aztán Majláth György magát és hivatalnok társait a főrendek jó indulatába ajánlá; ezek nevében pedig B. Vay Miklós mondott köszönetet az elnök, alelnök és jegyzők fáradságtalan működéséért.

A mozgósítási hírek.

A „N. Fr. Presse” nyomán a magyar ellenzéki lapok is egyre másra hozzák a sok gyanúsított és ferdítő czikket, melyeknek az a veleje, hogy egy nagy háborúra készülünk Novi-Bazárban. Erre vonatkozólag most a Pol. Corr. következő hivatalos forrásból eredt czófolatot közli:

A kormány még nem határozott a konventió foganatosítását illetőleg. Ha a kormány a maga idején e foganatosítást szükségesnek fogja látni, akkor a konventió értelmében katonai személyek fogják megvizsgálni az utak és közl. vonalak állapotát, a helyőrségek részére kiszemelendő pontokat és a bevonulás legcélszerűbb módjait. Ezen vizsgálat eredményétől fog függni, hogy a megszállás mikép és mikor fog megtörténni, hogy a conventióban megnevezett három pontra szorítkozik vagy több helyre is kiterjed-e az, vagy a kormány a legközelebbi időben teljesen lemond-e róla.

Első sorban mindenesetre a pénzügyi tekintetek lesznek mérvadók; a megszállásnak nem lesz szabad nagyobb költségeket igényelnie, a mi a kormány politikájával teljesen összefűg. A konventió megkötésénél épen

az volt az alapeszme, hogy a konventió lehetségessé tegye minden nagyobb költség elkerülését.

Ez a hiteles tényállás. És a tények, mint eddig is mindenkor történt, legjobban fogják megczafolni a gyanúsításokat.

A Cassagnac-botrány a francia parlamentben.

A francia képviselőházban f. hó 9-én tárgyalták a kormány azon előterjesztését, melyben felhatalmazást kért, hogy Cassagnacot szeptemberbe foghassa. Miután azon indítvány, hogy a vita berekesztése fölött névszerint történjen a szavazás, 264 szavazattal 193 ellenében elfogadtatt, a névszerinti szavazás alatt a következő botránny történt: A jobboldal nagyrésze egyszerre a terem közepére tödült; a baloldal hasonlóan és mind a két fél óriási zivajja közt heves öszütközésre került a dolga. A terembiztosok hiába igyekeztek az elfeleket, kik ököllel fenyegették egymást, szétválasztani. A miniszteri székeken Leroyer, Ferry, Lepère és Girerd államtitkár vannak jelen. Egy csapat bonapartista körül fogja és a legdurvább szto kal illeti őket. „Ti gyávák! Ezt kiáltják nekik Chevreau és Le Provost de Launay képviselők, ököllel fenyegetve. „On pedig, Girerd ur, már épen hallgasson, on család!” „Hogyan jut hozzá ez a svájci Leroyer, hogy a francia képviselőházban üljön?” „Nem mertek felelni, ti sőpredék? Gazemberek!” (Szószertint).

Leroyer halászápadt. Ferry reszket a dühből. Lepère felelni akar, de kollegái befogják száját. Girerd azt mondja: „Ki fog ilyen emberekkel szto állani? Janvier de la Motte, azonnal megfordul: „Talán nekem szto ez? On én rédm néztem! Magamra veszem, a mit mondott és elégtételt követelk érte!” „Hagyja el — ugymond a jobboldal egy más tagja — csak nem fog on ezzel az okmány-hamisítól szóba állani.”

Joly Albert és Margue baloldali képviselők a miniszterek segítségére akarnak menni, hogy megszabadítsák őket a támadóktól. Margue az alkalommal Levert bonapartista mellé jut, ki egészen nyugodtan viselte magát és ez inparlamentáris, magyarral le sem fordítható szavakat dörgi feléje: „C'est emmerdant, tout cela!” Levert vérvörös lesz és azt válaszolja: „On szemelint!” Szerencsére Amédée Le Faure képviselő közbeveti magát és elválasztja őket egymástól.

A jobboldal újra dühöngeni kezd a miniszterek ellen és úgy látszik, mintha tettelegességre akarna vetemedni. „Legközelebb revolvvert fogok magammal hozni!” kiáltja Albert Joly, Le Provost de Launay és Chevreau felé fordulva.

Az egész idő alatt Gambetta maga is remegve a dühből, kétségbeesetten rángatja a csemegttyút; megparancsolja a teremőröknek, hogy csoportosuljanak és legyenek készen a közhépségre. Végül sikerül egy képviselőnek a dühöngőket lecsillapítani és a nyugalmat helyreállítani, mire Gambetta arra kéri a gyorsírókat és jegyzőket, hogy az egész epizódot hallgatással mellőzzék jegyzőkönyveikben.

A névszerinti szavazás szerint a bizottsági javaslata 306 szavazattal 195 ellenében elfogadtatt, s így Cassagnac perbefogására az engedély megadott.

Kiállítási levél.

Székesfehérvár, jun. 14.

A főépület jobb oldalának földszintjét az agyag, porcellán és üvegipar foglalja el. Ez iparágak hazánkban meglehetősen virágzásnak örvendenek, sőt egyes válfajukban ki is tűn-

nek. Kiállításunkon az egyszerű agyag edénytől a legfinomabb porcellán vázáig ez ipar minden változatában feltalálható.

A folyosóra befordulva, különböző alakú s formájú agyagcipák, talák, korszók, virágcserepek, s másféle apróságok kötik le figyelmünket. A selmecziek mellett ott látjuk a szinte hírnévre szert tett debreczeni makrapipákat különböző válfajukban; érdekesek a Mezőtúrról és ugyancsak Debreczenből került hatalmas korszók és talák, mely utóbbiak nem egy atyafiban keltették fel a vágyat; bár telve volnának kásás úrpörkölttel.

A folyosó végén s az innen benyúló előszobában, a kályhai par van képviselve, számos csinos kályha és kandallóval.

Az utca felőli szobákban a majolika, fayence, porcellán és üvegipar tárgyai vannak elhelyezve.

A majolika és fayence, mely csak néhány év óta gyártatik hazánkban, az itt látható tárgyak után itélve, szép jövőt ígér. Igen csinos virágedények, vázák s más apróságok csinos felhalmozva, egyik immár hírnévre vergődött gyárnyak által, mely gyár a párisi kiállítás is feltűnést okozott tárgyaitnak szépsége és finomsága által. Ez iparágat itt két gyár képviseli, a harmadiknak s egy erdélyi műkedvelő főrnyak tárgyai a jury-pavillon mellett vannak kiállítva.

A porcellán már több képviselőre talált. Gyáraink, melyek a kínai, meisenzi s francia mintákat utánozzák, tárgyaiknak csinosasága, de különösen olcsósága által, az ország gyártmányának, szép számmal jelentek meg e kiállításban. Igen szép s mi fő, olesó tárgyakat találunk itt, melyek mint rendszeresen égettek s finom agyagból valók kitűnnek. Egyes gyáraink a porcellán festésben is szép eredményt tettek fel, de a külföldiekkel e téren még nem versenyezhetnek. A többek között a szegedi ársvet ábrázoló egyes részleteket is látnunk begetve.

Az üvegipar mesterei tudvalegőleg a cseh, a mi gyáraink ugyszólván csak a közszükséglet fedezésére dolgoznak. Örömmel látjuk azonban, hogy e téren is szép haladás mutatkozik. Kiállítók e genreben meglehetősen számmal vannak, ugy a kőznapi, mint finnyűzési tárgyakból szép példányokat állítva ki.

K. B.

A közönség köréből.

Vértesy Lajos úrtól a következő nyilatkozat fölvetéleire kerettünk, melynek szives készséggel adunk helyet, örömmel fejezvéni ki az odiosus ügy lovatias befejezésén:

Nyilatkozat.

Alóirott ezennel kinyilvánítom, hogy a „Debreczen” lapnak 1878. december 16-án megjelent 244-ik számában: „A közönség köréből” czim alatt közzétett nyilatkozatban foglalt sérelmes kitételek Komlóssy Arthur ügyvéd urra nemcsak nem értelmeztem, — de tekintve az ügy teljes kivilágását, nem is értelmezhettem; ezen nyilatkozattal tartoztam a t. közönségnek, nevezett Komlóssy ügyvéd urnak és végre saját igazságérzetemnek.

Debreczen, 1879. junius 15-én.

Vértesy Lajos.

A „Debreczeni Ellenőr” tárcza

Egy orvos, a ki az embereket megfejeli.

Egy párisi hírlapíró a következő rendkívül érdekes esetet beszéli el:

Az, a mit láttam és hallottam, megzavarja eszemet. Pedig nem ámodtam. Fényes nappal, az új világ orvosi tekintélyét egyiknek társaságában láttam és érinttettem egy két évvel ezelett lefejezett gyilkosnak meleg testét.

Tartsák ámitásnak, ha ugy tetszik. Én láttam! — Megjévede, de még kétkedve vittem ujjamat ezen embernek, ki tuldte az „örök élnemulást”, levágott s aztán a törzszel ismét egyesített nyakához. Egy világos duzzadás e barna nyakon, egy rézsutos barázdá nyakszirtjén s egy teljes kóralaku vonal világosan mutatott a borzasztó kés nyomát. Semmi más e sebhelyen kívül nem mutatott testszervezeti rendeltetésekre. Hát a tudomány nem mívelheti ezt a csodát? Végre is nem barátom Ceballos dr? És ki merne tiltakozást vagy kétséget is emelni, mikor ő egyszer azt mondja: „Allitom!”

E nagy amerikai különleges gyógyász kórodója a Vaugirardon van, pár lépésnyire az erődítményektől, az Issy-kapu és Grenelle-Ceinture állomás közt. Igénytelen ház, izlés nélkül építve, kis kerteskével s ebben szókókkal. Földszinten a tanácskozási szoba;

egészen félreese a kísérleti terem s laboratorium. Harom éve hagyta el Ceballos Limát, a hol neve tisztelt, hogy Párisban telepedjék le. Itt alig ismerik. Némelyek boiondnak tartják. Mint a zajnak és reclame-nak ellensége, alig lát idegen embert házánál; ugy dolgozik, mint Papin, mint Palissy, azon emberiség érdekében, a mely ma közönyösen megy el mellettök és holnap szobrot emel nekik. En véletlenül fedeztem fel e szerény embert. — Vajjon megbocsát-e nekem, hogy nevét a világ négy sarka felé kidobtam és bálmulnarrtő fölfedezése tükát napfényre hoztam!

Tegnap reggel e sorokat kaptam: Pablo, azon gyilkos, kiről énnek annyiszor beszéltem, most érkezett meg Párisba. Nálam halt meg. Jöjjon gyorsan és meg fog gyógyodni!

Ceballos. Egy óra múlva a Vaugirardon voltam. — Nos, hol van az ön beszédo lefejezettje? — Ő nem beszél többé, de mindjárt meg fogja látni! Alig szállott ki Havrenál, agykérlőbot kapott s haldokolva érkezett meg. Az utazás, a tengeri betegség által okozott izgalmak idezték elő, vagy mit is mondok? . . . Végre itt van. Szóbeli bizonyágtétele szükségtelen, a boncolás, melyet együtt fogunk tartani, ekesszólóbb lesz, mint kalandjának elbeszélése. De siessen hát!

Felvizgatva, idegesen léptünk be a kísérleti terembe. A nagy fekete márvány kőpadon egy ember van kinyújtóztatva, szája nyitva. Ez Pablo az atyagyilkos, ki 1877. okt. 18-án fejeztetett le Limában és meghalt — igazán megdalt — 1879. jun. 2-án Párisban. Kicsiny,

izmos, barna, göndör hajjal, füleiben arany karikák, félvér indiai faj, ritka szakállal, hosszú sarga fogakkal; kesélyű szemekkel, melyek még fényltek, tengerész ruhában. Inge, hosszúzan kitárva, felidete mellett és nyakát, ezt a napsütött, szikár nyakát, melyen a hóhér bárdja az emittettem fehéres barázdát húzta.

Mellette kések, egy fűrés, különféle tagolók, egy kutasz, belvővel készlekek, szóval a mi a boncoláshoz szükséges. Nem féltem, azonban elszápadtam; mi fog történni? — Ez a fekrő, mondá Ceballos, felkötve álkendőjét, a legkülönböbb egyén, a ki valaha boncoló kezén keresztül ment. Láttam őt holtan, feje tíz méternyire testétől, vértapakkal öntve el a földet. Ezt a fejet kezemben tartottam, míg törzse lábammal hevert. Aztán láttam ismét az egészet járn, enni, inni s nevetni, mint a meggyőzült beteg. Őn ismeri a történetet; de mivelhogy a csoda-lény itt van szemünk előtt, elbeszéltem önnek röviden:

Périban mi gyógyászok gyakoroljuk az u. n. „állatotást” is! Őn előtt nem ismeretlen ez az orvosi mütét, mely az állati vagy az emberi test két hirtelen elválasztott tagjának összeforrásában áll, és a mely visszaadja annak melegét, érző tehetőségét, mozgását, szóval egész életműködését. Else és Galier e tárgyról rendkívül dolgokat beszélnek. — Tagliacozzi a 16-ik században visszarakta a levágott orrakat és füleket; Ambroise Taré, később Dionis és Garengot sikerrel tettek hasonló kísérleteket; Balfour orvos egy edinburghi ács esetét beszéli el, a ki miután mutatóujját fejszével levágta, visszanyerte annak haszná-

latát, miután az ujj gyorsan helyretétezt és meggyógyult.

Egy katonának, ki még most is él Vosges megyében, ugyanazon módon tetétt helyre, az orlani csata után, — megolvashatja on ezt az esetet a „Dictionnaire des Sciences médicales”-ban („Gyógytani szótár”). Példák vannak bőven. És a sebést történelme hasonlóképen tele van visszatett ujjak, állak, fogak, orrok s szembéjak történeteivel.

Minden esetben az állomány összefűgősége gyorsan helyreáll. Sőt tovább megyek. A beoltott tag fölveszi annak jellegét, a melynek helyét elfoglalja; a bőr az ajk tisztét teljesítve, nyálkássá lesz; a nyakhártya a külzeten bőrré idomul; egy csonthártya-csapat képes pótolni a csontot. Volt már rá eset, hogy az arcnak egész csontállományát megujították! A fíradhatatlan természet így pótolja helyre a veszteségeket, a melyeket szenvedett és parányról parányra megujítja az egész fenntartására szükséges életművet.

— Ezt mind tudom, válaszoltam.

Kísérletről kísérletre menve, folytatta az orvos, és a legkisebbségű gyógyítások által mind jobban burdírtatta, azon következtetésre jutottam, hogy bármely gerinces állat fejét a lenyakazás után helyre lehetne tenni és annak újra életet adni. Ez eszeten, absurd gondolat volt, tudom. Specialista-kollegáim mind vállaltak. Eltitoltak orvosi gyakorlatomtól. Más nyilvánosan megkövette volna a testületet, mint Galilei, hogy a föld nem mozog. Őn ismer engem.

